

JUHLAJULKAISU

**SUOMALAINEN
LAKIMIESYHDISTYS**

1898 · 22/10 · 1948

SUOMALAINEN LAKIMIESYHDISTYS

TOIMITUSKUNTA:

AARNE REKOLA

V. MERIKOSKI

TAUNO TIRKKONEN

ILMARI MELANDER

TYRVÄÄN KIRJAPAINO OY - VAMMALA 1948

ISSN 0356-7222

ISBN 978-951-855-702-2 (PDF)

Kustavi Kaila

1885—1944

Kustavi Kaila syntyi Helsingissä helmikuun 16 päivänä 1885. Hänen isänsä oli akateemisen oppituolinsa hiljattain jättänyt, dogmatiikan ja siiveysopin professori, Kuopion uuden hiippakunnan vasta nimitetty piispa teologiantohtori Gustaf Johansson, jonka mukaan pojallekin kasteessa annettiin ristimänimi Gustaf. Koulunkäyntinsä hän aloitti Kuopiossa ja päätti sen Turussa, jonka suomalaisesta klassillisesta lyseosta keväällä 1903 hän tuli ylioppilaaksi kirjoittautuen filosofiseen tiedekuntaan ja liittyen vanhaan, silloin vielä jakamattomaan, kunnianarvoiseen länsisuomalaiseen osakuntaan. Hänen opintonsa filosofisessa tiedekunnassa päättyi joulukuun 14 päivänä 1905 suoritettu filosofiankandidaattitutkinto; ja saman päivän virallisten sanomien n:o 285 tiedotti kolmannen kerran ylioppilas Gustaf Johanssonin muuttaneen siihenastisen nimensä Kustavi Kailaksi samasta päivästä lukien. Auskultoituaan kevät- ja syyslukukaudet 1906 suomalaisessa normaalilyseossa ja julkaistuaan »Turunlinnan karjakartanoista Kustaa Vaasan aikana» nimisen tutkielman vuoden 1908 Lännettäressä, lainopilliseen tiedekuntaan tällä välin jo siirtynyt filosofiankandidaatti Kaila alkoi harjoittaa lainopillisia opintoja, jotka hän päivälleen tasan viisi vuotta myöhemmin päätti molempien oikeuksien kandidaattitutkinnolla joulukuun 14 päivänä 1910. Seurattuaan auskultantina Heinolan tuomiokunnan silloista tuomaria hovioikeudenasessori Johannes Eliel Wiljomaata, Kaila samassa tuomiokunnassa istui käräjänsä ja hoiti sitä vaaditun ajan, minkä jälkeen hänelle joulukuun 18 päivänä 1913 suotiin varatuomarin arvo ja nimi. Kustavi Kaila, joka pääaineekseen oli valinnut Franz Eduard von Lisztin ansiosta nousukauttaan elävän rikosoikeustieteen, lienee tällöin suunnitellut väitöskirjankin laatimis-

ta tältä lempialaltaan, mutta solmittu avioliitto ja ansiotoimensa lienevät vieneen hänen aikansa niin tyystin, että hänen oli tästä aikeestaan luovuttava. Rakkaus rikosoikeustieteeseen säilyi hänessä kuitenkin läpi koko hänen elämänsä; ja siitä ovat todistuksena muun muassa hänen monet kirjoituksensa Lakimiehessäkin, joista mainittakoon vain vuonna 1913 julkaistu »Yllytys ja avunanto itsemurhaan» sekä vuoden 1915 Lakimieheen laadittu katsaus Cesare Lombroson, »L'uomo delinquenten» mainehikkaan kirjoittajan rikollisuutta koskeviin tutkimuksiin kuin myös vuonna 1930 Kailan kädestä lähtenyt kirjoitus »Rikoslain soveltamisala de lege ferenda». Marraskuun 15 päivänä 1913 Kaila kirjoittautui ylimääräiseksi virkamieheksi eli kuten tuollaista virkailijaa silloin kutsuttiin kopistiksi seinaatin oikeusosastoon, ja sai määräyksen toimia esittelijäsihteeriksi Filip Grönvallin avustajana tämän valmistaessa esittelyjään. Väliajat pöytäkirjuriina ollen Kaila lokakuun 3 päivästä 1914 seuranneen marraskuun 15 päivään ja edelleen heinäkuun 16 päivästä 1917 seuranneen vuoden heinäkuun loppuun toimi ylimääräisenä esittelijänä oikeusosastossa. Oikeusosaston muututtua lokakuun 1 päivästä 1918 Korkeimmaksi oikeudeksi Kaila samana vuonna nimitettiin sen notariksi ja seuraavana vuonna sen ylemmän palkkausluokan nuoremmaksi oikeussihteeriksi. Lainvalmistelukunnan ryhdyttyä vuonna 1917 toimimaan lakaneen lakineuvoston tilalla lainlaadintatyössä ja Grönvallin saatua määräyksen olla sen ensimmäisen osaston vanhempana jäsenenä hänen entinen »orjansa» Kustavi Kaila määrättiin marraskuun 1 päivästä 1917 saman osaston nuoremmaksi jäseneksi. Oltuaan syksystä 1918 kevääseen 1919 valtiovarainministeriössä verolakiehdotusten valmistajana Kustavi Kaila marraskuun 1 päivästä 1920 uudelleen määrättiin lainvalmistelukunnan ensimmäisen osaston nuoremmaksi jäseneksi, ja vuonna 1927 toisen osaston vanhemmaksi jäseneksi, mitä viimeksimainittua määräystä sitten hänen kohdaltaan jatkettiin, kunnes hänet vuonna 1930 nimitettiin ja määrättiin Korkeimman oikeuden jäseneksi ja oikeusneuvokseksi. Huhtikuussa 1927 Kailalle oli uskottu tehtäväksi laatia ehdotus uudeksi rikoslaiksi ja sitä varten tarpeelliseksi katsottavaksi uudeksi lainsäädännöksi. Mutta hänen suorittamastaan lainlaadintatyöstä on kuitenkin ennenkaikkea mainittava voimassa olevan avioliittolainsäädännön laaja valmistelutyö. Aikaa riitti Kailalta vielä

eduskuntatyöhönkin sen eri valiokuntien sihteerinä ja valmistavaan yliopisto-opetukseenkin.

Jo nuorena vastavalmistuneena lakimiehenä Kaila oli liittynyt suomalaiseen lakimiesyhdistykseen ja sen julkaiseman aikakauskirjan »Lakimiehen» toimitussihteerinä hän oli kahteen otteeseen vuosina 1918—1925 sekä vuodesta 1933 uudelleen vuoden 1935 loppuun, jolloin hänestä oikeusneuvos Allan Serlachius-Särkilahti vainajan jälkeen tuli sen päätoimittaja, minä hän oli kuolemaansa asti maaliskuun 9 päivään 1944. Nimimerkki K.K:n kirjoitukset näiltä ajoilta manan majoille menneistä lakimiehistä tai merkkipäiviään viettävistä virkaveljistä varmaankin ovat jääneet monen lukijan muistoon, niissä kun muutamalla sanalla on sattuvasti luonnehdittu asianomainen henkilö ja hänen suorittamansa elämäntyö.

Kustavi Kailasta on lainlaatijana, lainkäyttäjänä sekä tämän aikakauskirjan monivuotisena tunnollisena toimitussihteerinä ja päätoimittajana hänen kuolemansa yhteydessä arvovaltaiselta taholta jo lausuttu tunnustus. Kustavi Kailaa ohjasivat hänen tuomarintoimessaan kirjoittamattoman siveyslain kategoriset imperatiivit, joiden noudattamisesta hän ei sallinut tingittävän, olipa sitten kysymys ollut lainkirjaimen tulkinnasta, vanhentuneesta todistusteoriasta, keksitystä pakkotilasta tai yrityksestä syyntakeettomuuden varjolla päästä rangaistuksesta.

Kustavi Kaila ei ollut kylläkään seuramies sanan tavallisessa merkityksessä eikä myöskään kokousten ja kongressien juhlahumussa nähty henkilö, mutta hauskaa seuraa hän ei ylenkatsonut, ei ainakaan sellaista, jossa hyvän havannan tuoksu mieltä rauhoitti. »Wo man raucht, da kannst du ruhig harren, böse Menschen rauchen nie Zigarren». Ja kesäisinä esittelypäivinä, kun täydeltä terältään paistava aurinko karkoitti hänen ajatuksensa hetkeksi rangaistusten yhdistämisistä ja rikotuista kontrahdeista ja siirsi ne joko Karjalohjalle kauniiseen Karkalinniemeen tai Sammattiin, Kailan ja oikeusneuvos Gunnar Idestamin välillä saattoi viritä innostava keskustelu kasveista ja niiden leviämisalueista, tai Kailan ja oikeusneuvos Onni Heinonkosken kesken alkaa pohdinta siitä, kenelle suurin ansio oli annettava Elias Lönnrothin sanakirjasta, Lönnrothilleko vai hänen avustajistaan ensimmäiselle David Emanuel Daniel Euro-paeukselle. Tai Kaila saattoi ryhtyä tarinoimaan matkastaan isänsä seurassa pyhään maahan, miten hän siellä kerran oli heittäytynyt Kuolleen

Kustavi Kaila

meren vilpoisiin aaltoihin, vaan ei voinut, kotiin tultuaan, kuten toinen palestiinankävijä maisteri Juho Heikki Kala, kerskata olleensa ainoa Kuolleessa meressä uinut kala. Muuten ylistystä ja suosiota hän ei itselleen kaivannut ja Lakimiehenkin oli hänen 50-vuotispäivänsä pakko vaitiololla sivuuttaa.

Oikeusneuvos Kustavi Kailan muisto on kauan elävä keskuudessamme.

— Sit tibi terra levis carissime!

E. J. Relander.